

Lieta C-24/19

**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas
Reglamenta 98. panta 1. punktu**

Iesniegšanas datums:

2019. gada 15. janvāris

Iesniedzējtiesa:

Raad voor Vergunningsbetwistingen (Beļģija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2018. gada 4. decembris

Prasītāji:

A

B

C

D

E

Atbildētājs:

*De gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar van het
departement Ruimte Vlaanderen, afdeling Oost-Vlaanderen*

Pamatlietas priekšmets

Prasītāji (A, B, C, D un E) lūdz atcelt *gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar van het departement Ruimte Vlaanderen, afdeling Oost-Vlaanderen* (Flandrijas apgabala reģionālais pilsēt būvniecības ierēdnis, Austrumflandrijas nodaļa, turpmāk tekstā – “atbildētājs”), 2016. gada 30. novembra lēmumu, ar kuru uzņēmēj sabiedrībai *NV Electrabel* (turpmāk tekstā – “pieteicēja”) ir izsniegta pilsēt būvniecības atļauja ar nosacījumiem piecu vēja ģeneratoru uzstādīšanai zemesgabalos gar automaģistrāli E40 Ālteras un Nēveles pašvaldību teritorijā.

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu saskaņā ar LESD 267. pantu.

Iesniedzējtiesa būtībā vēlas zināt, vai Flandrijas valdības rīkojuma noteikumus (VLAREM II 5.20.6. apakšiedaļa) un šīs valdības apkārtraksta noteikumus var uzskatīt par “plānu vai programmu” Direktīvas 2001/42/EK (turpmāk tekstā – “SVN direktīva”) izpratnē un – ja atbilde ir apstiprinoša un abi instrumenti nav atbilstīgi šai direktīvai – kādas sekas šajā gadījumā var paredzēt vai ir jāparedz iesniedzējtiesai kā administratīvajai tiesai.

Prejudiciālie jautājumi

Vai SVN direktīvas 2. panta a) punkts un 3. panta 2. punkta a) apakšpunkts izraisa to, ka *Besluit van de Vlaamse regering van 23 december 2011 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse regering van 6 februari 1991 houdende de vaststelling van het Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning en van het besluit van de Vlaamse regering van 1 juni 1995 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne* (Flandrijas valdības 2011. gada 23. decembra Rīkojums, ar ko groza Flandrijas valdības 1991. gada 6. februāra Rīkojumu, ar ko nosaka Flandrijas noteikumus par vides atļauju, un Flandrijas valdības 1995. gada 1. jūnija Rīkojumu, ar ko nosaka vispārīgus un nozares noteikumus vides veselības jomā, turpmāk tekstā – “2011. gada 23. decembra Rīkojums”) 99. pants, ar kuru, lai šos rīkojumus pielāgotu tehnoloģijas attīstībai, VLAREM II tiek ieviesta 5.20.6. apakšiedaļa par iekārtām elektroenerģijas ražošanai, izmantojot vēja enerģiju, un 2006. gada *Omzendbrief “Afwegingskader en randvoorwaarden voor de inplanting van windturbines”* (Apkārtraksts “Pamatapsvērumi un robežnosacījumi vēja ģeneratoru uzstādīšanai”, turpmāk tekstā – “Apkārtraksts”) (turpmāk tekstā kopā arī – “lietā aplūkoto instrumenti”), kuros abos ir ietverti dažādi noteikumi par vēja ģeneratoru uzstādīšanu, tostarp arī drošības pasākumi un atkarībā no plānošanas teritorijas definēti ēnojuma un trokšņa līmeņa standarti, ir uzskatāmi par “plānu vai programmu” minēto direktīvas normu izpratnē? Ja izrādīsies, ka pirms lietā aplūkoto instrumentu pieņemšanas būtu bijis jāveic vides novērtējums, vai iesniedzējtiesa drīkst pagaidām saglabāt šo – šādā gadījumā prettiesisko – instrumentu tiesiskās sekas? Šajā saistībā ir jāuzdod daži apakšjautājumi:

1) Vai tādu politikas pasākumu kā lietā aplūkoto Apkārtrakstu, kura izstrādes pilnvaras izriet no attiecīgās iestādes rīcības brīvības un politikas veidošanas brīvības, kā rezultātā par “plānu un programmu” sagatavošanu kompetentā iestāde faktiski nav pieņēmusi nekādus noteikumus, un kuram arī nav paredzēta nekāda formāla sagatavošanas procedūra, var uzskatīt par “plānu vai programmu” SVN direktīvas 2. panta a) punkta izpratnē?

2) Vai pietiek ar to, ka tāds politikas pasākums vai vispārīgs regulējums kā lietā aplūkoto instrumenti daļēji ierobežo par atļauju izsniegšanu kompetentās iestādes rīcības brīvību, lai to uzskatītu par “plānu vai programmu” SVN

direktīvas 2. panta a) punkta izpratnē, pat ja tas nav prasība vai priekšnoteikums, kas vajadzīgs atļaujas izsniegšanai, vai tajā nav paredzēts noteikt pamatprincipus turpmākām atļaujām, lai gan Savienības likumdevēja skatījumā šis mērķis ir daļa no jēdziena “plāni un programmas”?

3) Vai tādu politikas pasākumu kā lietā aplūkoto Apkārtrakstu, kas tiek sagatavots, ņemot vērā tiesiskās drošības apsvērumus un līdz ar to pilnīgi brīvprātīgi, var uzskatīt par “plānu vai programmu” SVN direktīvas 2. panta a) punkta izpratnē un vai šāda interpretācija, iespējams, nav pretrunā Tiesas judikatūrai, saskaņā ar kuru direktīvas teleoloģiska interpretācija nedrīkst būtiski atšķirties no Savienības likumdevēja nepārprotami izteiktās gribas?

4) Vai *VLAREM II* 5.20.6. apakšdaļu ar noteikumiem, kuru pieņemšana nebija prasīta, var uzskatīt par “plānu vai programmu” SVN direktīvas 2. panta a) punkta izpratnē un vai šāda interpretācija, iespējams, nav pretrunā Tiesas judikatūrai, saskaņā ar kuru direktīvas teleoloģiska interpretācija nedrīkst būtiski atšķirties no Savienības likumdevēja nepārprotami izteiktās gribas?

5) Vai tādu politikas pasākumu un normatīvu valdības rīkojumu kā lietā aplūkoti instrumenti, kuriem ir ierobežots indikatīvs raksturs vai kuros vismaz nav noteikti pamatprincipi, no kā var izrietēt tiesības īstenot projektu, un kuri nedod tiesības noteikt pamatprincipus, kas ļauj apstiprināt projektus, var uzskatīt par “plānu vai programmu” SVN direktīvas 2. panta a) punkta un 3. panta 2. punkta izpratnē, “[kurā] noteikti pamatprincipi turpmākās attīstības saskaņošanai”, un vai šāda interpretācija, iespējams, nav pretrunā Tiesas judikatūrai, saskaņā ar kuru direktīvas teleoloģiska interpretācija nedrīkst būtiski atšķirties no Savienības likumdevēja nepārprotami izteiktās gribas?

6) Vai tādu politikas pasākumu kā Apkārtraksts EME/2006/01-RO/2006/02, kuram ir vienīgi indikatīvs raksturs, un/vai tādu normatīvu valdības rīkojumu kā *VLAREM II* 5.20.6. apakšdaļa, kurā vienkārši ir noteiktas atļauju izsniegšanas minimālās robežas un kurš arī ir spēkā pilnīgi autonomi kā vispārīgs regulējums, turklāt abos šajos instrumentos ir ietverts tikai ierobežots kritēriju un detalizētu darbību skaits un ne šis pasākums, ne šis valdības rīkojums nav vienīgais noteicošais faktors par labu kādam kritērijam vai kādai detalizētai darbībai, kā rezultātā varētu argumentēt, ka, ņemot vērā objektīvos apstākļus, var izslēgt, ka tiem var būt būtiska ietekme uz vidi, var uzskatīt par “plānu vai programmu” SVN direktīvas 2. panta a) punkta un 3. panta 1. un 2. punkta izpratnē un tāpēc par tiesību aktu, kurā, nosakot attiecīgajā jomā piemērojamos noteikumus un kontroles procedūras, ir paredzēts būtisks kritēriju un detalizētu darbību kopums viena vai vairāku tādu projektu apstiprināšanai un īstenošanai, kuriem var būt būtiska ietekme uz vidi?

7) Ja uz iepriekšējo jautājumu tiek sniegta noliedzoša atbilde, vai tiesa pati var to konstatēt pēc rīkojuma vai neīstu tiesību aktu (kā lietā aplūkoto *VLAREM* normu un Apkārtraksta) pieņemšanas?

8) Vai tiesa, ja tās kompetencē tikai netieši ietilpst izskatīt iebildi, kas ir piemērojama *inter partes*, un ja no atbildēm uz prejudiciālajiem jautājumiem izriet, ka lietā aplūkotie instrumenti ir prettiesiski, var noteikt, ka tiek saglabātas prettiesiskā Rīkojuma un/vai Apkārtraksta tiesiskās sekas, ja šie prettiesiskie instrumenti palīdz sasniegt vides aizsardzības mērķi, kāds ir arī direktīvai LESD 288. panta izpratnē, un ir ievēroti šādai saglabāšanai vajadzīgie Savienības tiesību nosacījumi (kā spriedumā, 2016. gada 28. jūlijs, *Association France Nature Environnement*, [C-379/15])?

9) Ja uz astoto jautājumu tiek sniegta noliedzoša atbilde, vai tiesa var noteikt, ka tiek saglabātas apstrīdētā projekta tiesiskās sekas, lai tādējādi netieši ievērotu Savienības tiesību nosacījumus ar SVN direktīvu nesaderīga plāna vai programmas tiesisko seku saglabāšanai (kā spriedumā *Association France Nature Environnement*)?

Atbilstošās Savienības tiesību normas

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2001/42/ES (2001. gada 27. jūnijs) par noteiktu plānu un programmu ietekmes uz vidi novērtējumu (OV 2001, L 197, 30. lpp.) 2. panta a) punkts un 3. panta 2. punkta a) apakšpunkts

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/28/ES (2009. gada 23. aprīlis) par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK (OV 2009, L 140, 16. lpp.).

Padomes Direktīvas 85/337/EEK (1985. gada 27. jūnijs) par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu (IVN direktīva, OV 1985, L 175, 40. lpp.).

LES 3. panta 3. punkts

LESD 191. panta 2. punkts un 288. pants

Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 37. pants

Atbilstošās valsts tiesību normas

Vlaams decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid (Flandrijas 1995. gada 5. aprīļa Dekrēts, ar ko nosaka vispārīgus noteikumus vides politikas jomā, turpmāk tekstā – “1995. gada 5. aprīļa Dekrēts”)

Vlaams decreet betreffende de milieuvergunning van 28 juni 1985 (Flandrijas 1985. gada 28. jūnija Dekrēts par vides atļauju, turpmāk tekstā – “1985. gada 28. jūnija Dekrēts”)

Besluit van de Vlaamse regering van 1 juni 1995 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne (Flandrijas valdības 1995. gada 1. jūnija

Rīkojums, ar ko nosaka vispārīgus un nozares noteikumus vides higiēnas jomā, turpmāk tekstā – “VLAREM II”) 5.20.6. apakšsadaļa

Besluit van 23 december 2011 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 6 februari 1991 houdende de vaststelling van het Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning en van het besluit van de Vlaamse regering van 1 juni 1995 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne 99. pants

Omzendbrief R0/2014/02 van 25 april 2014 betreffende het afwegingskader en randvoorwaarden voor de oprichting van windturbines (2014. gada 25. aprīļa Apkārtraksts R0/2014/02 par pamatapsvērumiem un robežnosacījumiem vēja ģeneratoru uzstādīšanai, turpmāk tekstā – “Apkārtraksts”)

Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (Flandrijas Teritoriālās plānošanas kodekss, turpmāk tekstā – “VCRO”) 4.3.3. pants

Decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges (2014. gada 4. aprīļa Dekrēts par dažu Flandrijas administratīvo tiesu organizāciju un procesu tajās, turpmāk tekstā – “2014. gada 4. aprīļa Dekrēts”) 36. pants

Grondwet (Konstitūcija, turpmāk tekstā – “Beļģijas konstitūcija”) 159. pants

Labas pārvaldības principi

Īss pamatlietas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 *Raad voor Vergunningsbetwistingen* (Atļauju strīdu izskatīšanas padome, turpmāk tekstā – “iesniedzējtiesa”) ir neatkarīga Flandrijas administratīvā tiesa, kas izlemj prasības par reģistrācijas lēmumiem un pilsēt būvniecības vai detālplānošanas atļaujas izsniegšanu vai atteikumu, kā arī strīdus par vides atļaujām un atsavināšanām.
- 2 Prasītāji lūdz atcelt pilsēt būvniecības atļauju, kas 2016. gada 30. novembrī pieteicējai izsniegta dažu vēja ģeneratoru uzstādīšanai Ālteras un Nēveles pašvaldību teritorijā gar automaģistrāli E40 (turpmāk tekstā – “apstrīdētais lēmums”). Saskaņā ar attiecīgajiem reģionālajiem plāniem lauki, kuros paredzēts uzstādīt vēja ģeneratorus, daļēji atrodas uz lauksaimniecības zemes un daļēji – uz lauksaimniecības zemes ar ainavisku vērtību.
- 3 2011. gada 25. martā pieteicēja iesniedza atbildētājam pieteikumu izsniegt pilsēt būvniecības atļauju astoņu vēja ģeneratoru uzstādīšanai. Procedūras gaitā pieteikums par vienu vēja ģeneratoru tika atsaukts. Galu galā atbildētājs izsniedza atļauju par pieciem vēja ģeneratoriem.

- 4 Apstrīdētais lēmums tika pieņemts pēc tam, kad bija izskatīti iesniegtie iebildumi un apsvērumi. Iebildumi bija tostarp par ietekmi uz teritorijas tēlu, trokšņa piesārņojumu, teritoriālo plānošanu, ēnojumu un drošību.
- 5 Apstrīdētajā lēmumā lietas dalībnieku iebildumi tika atzīti par pieņemamiem, taču nepamatotiem (izņemot iebildumus par vienu vēja ģeneratoru), un detalizēti tika aplūkots ūdens novērtējums, ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojums, labas teritoriālās plānošanas novērtējums, kā arī pamatā esošais apspriešanās process. Pamatojumā tika norādīts uz attiecīgajiem Flandrijas noteikumiem, tostarp *VLAREM II* un Apkārtrakstu, kuri ir iesniedzējtiesas prejudiciālo jautājumu pamatā. Atļaujā tika paredzēti nosacījumi.

Pamatlietas pušu galvenie argumenti

- 6 Iesniedzējtiesa savā starpspriedumā izvērtē tikai trešo prasības pamatu.
- 7 Savā trešajā prasības pamatā prasītāji no materiālo tiesību viedokļa atsaucas uz to, ka nav ievērotas prasības, kas paredzētas SVN direktīvas 2. panta a) punktā un 3. panta 2. punkta a) apakšpunktā, 1995. gada 5. aprīļa Dekrēta 4.1.1. panta 1. punkta 4) apakšpunktā, 1985. gada 28. jūnija Dekrēta 20. pantā, *VLAREM II* 5.20.6. apakšiedaļā, 2011. gada 23. decembra Rīkojuma 99. pantā, Apkārtrakstā, VCRO 4.3.3. pantā, Beļģijas konstitūcijas 159. pantā, kā arī labas pārvaldības principi.
- 8 It īpaši viņi apgalvo, ka šo tiesību normu prasības nav ievērotas tāpēc, ka apstrīdētais lēmums ir pieņemts atbilstoši nozares nosacījumiem, kas ietverti *VLAREM II* 5.20.6. apakšiedaļā, un Apkārtrakstam, kā arī *VLAREM* normu ievērošana ir noteikta pat kā atļaujas nosacījums, bet šī 5.20.6. apakšiedaļa ir ieviesta, neveicot (obligāto) vides novērtējumu, lai gan tā ir “programma” SVN direktīvas izpratnē. Šāda “programma” esot arī Apkārtraksts, kas ir apstrīdētā atbildētāja lēmuma pamatā.
- 9 Prasītāju skatījumā, ņemot vērā norādīto nesaderību ar SVN direktīvu, *VLAREM II* 5.20.6. apakšiedaļa un Apkārtraksts esot prettiesiski, tāpēc saskaņā ar Beļģijas konstitūcijas 159. pantu tos nedrīkstot piemērot. Šis prettiesiskums attiecoties arī uz apstrīdēto lēmumu. Pakārtoti prasītāji lūdz uzdot Tiesai attiecīgu prejudiciālu jautājumu.
- 10 Atbildētājs uzskata, ka *VLAREM II* 5.20.6. apakšiedaļas prettiesiskums neizraisa apstrīdētā lēmuma prettiesiskumu, jo šī apakšiedaļa neesot tās juridiskais pamats, bet gan tikai ietverot nozares nosacījumus, ar kādiem drīkst notikt izmantošana.
- 11 Turklāt tas apgalvo, ka prasītājiem nav intereses attiecībā uz prasības pamatu: ja *VLAREM II* 5.20.6. apakšiedaļa tiktu atzīta par nepiemērojamu, rezultātā vairs nebūtu nekādu nozares vides nosacījumu attiecībā uz vēja ģeneratoriem un tādējādi rastos videi nelabvēlīgāks tiesiskā regulējuma trūkums, kas neradītu nekādas priekšrocības prasītājiem un būtu pretrunā SVN direktīvas mērķiem.

- 12 Tāpat tas uzskata, ka nozares vides nosacījumus arī nevar uzskatīt par “plānu vai programmu” SVN direktīvas izpratnē, bet tie ir patstāvīgs normatīvais regulējums, kurā ir norādīti tikai nozares nosacījumi, kuri ir jāievēro attiecīgajam operatoram, nevis saskaņota sistēma attiecībā uz vēja ģeneratoru projektiem.
- 13 Nozares vides nosacījumu sagatavošana neesot “prasīta” saskaņā ar normatīviem vai administratīviem aktiem. Šo secinājumu nemainot arī fakts, ka nozares vides nosacījumi ir pieņemti, pamatojoties uz dekrētu. *VLAREM II* 5.20.6. apakšiedaļā noteiktie nozares vides nosacījumi neietver tādus pilnīgus pamatprincipus kā Valonijas regulējums, par ko bija prasītāju minētais Tiesas 2015. gada 26. oktobra spriedums (C-290/15, *D'Oultremont*), kurā tā nosprieda, ka uz attiecīgo Valonijas regulējumu attiecas jēdziens “plāni un programmas”.
- 14 Turklāt atbildētāja skatījumā tiek sasniegts SVN direktīvas mērķis, jo tajā noteiktais pienākums novērtēt plānu un programmu ietekmi uz vidi esot paredzēts, lai jau pirms to plānu vai programmu pieņemšanas, kuriem var būt būtiska ietekme uz vidi, tiktu ņemtas vērā to īstenošanas sekas attiecībā uz vidi. Šajā lietā nozares vides nosacījumi “būtiski” neietekmējot vidi, un – gluži pretēji – ar šiem nosacījumiem tiek nodrošināta augsta līmeņa vides aizsardzība.
- 15 Visbeidzot Apkārtaksts arī neesot “plāns vai programma”, jo tam neesot rīkojuma rakstura un no tā varot atkāpties, tāpēc tas neesot pamatprincipi atļaujas izsniegšanai.
- 16 Atbildētāja skatījumā, lai pieņemtu nolēmumu pamatlietā, neesot jāuzdod prejudiciāls jautājums.
- 17 Prasītāji iebilstot apgalvo, ka viņiem ir gan interese saistībā ar savu prasījumu, jo *VLAREM II* 5.20.6. apakšiedaļas ievērošana esot atļaujas nosacījums, kas esot nedalāmi saistīts ar atļauju, tāpēc tās prettiesiskums automātiski izraisot atļaujas prettiesiskumu. Nozares nosacījumu prettiesiskums varot arī nozīmēt, ka prasītājiem tiek liegta aizsardzība, uz kuru viņiem ir tiesības: ja abiem instrumentiem būtu tikusi novērtēta ietekme uz vidi (SVN direktīvas izpratnē), iespējams, tiktu noteikti (vēl) stingrāki standarti.
- 18 Par analogiju ar nozares nosacījumiem Valonijā, par kuriem Tiesa jau ir izteikusies agrākā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu, viņi apgalvo, ka salīdzinājums ar *VLAREM II* 5.20.6. apakšiedaļu nozīmē, ka runa ir par līdzīgiem, gandrīz paralēliem nozares pamatprincipiem, kuri attiecas uz atļauju izsniegšanu vēja ģeneratoru uzstādīšanai. Tāpēc šajā lietā esot piemērojams Tiesas 2015. gada 26. oktobra spriedums (C-290/15, *D'Oultremont*), kā rezultātā *VLAREM II* 5.20.6. apakšiedaļa esot prettiesiska.
- 19 Prasītāju skatījumā uz Apkārtakstu attiecās pienākums novērtēt ietekmi uz vidi SVN direktīvas izpratnē (vides novērtējums), jo tajā esot ietverti dažādi noteikumi, kuri jāievēro, izsniedzot atļaujas. Tādēļ runa esot par “plānu vai programmu” SVN direktīvas izpratnē.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

- 20 Iesniedzējtiesai ir zināms, ka atbildētāja pieņemtā apstrīdētā lēmuma pamatā daļēji ir *VLAREM II* 5.20.6. apakšiedaļa un Apkārtraksts.
- 21 Pārbaudot pamatojumu pamatlietā, iesniedzējtiesai ir jānovērtē lietā aplūkoto instrumentu tiesiskums. Netiek apstrīdēts, ka nav novērtēta *VLAREM II* 5.20.6. apakšiedaļas un Apkārtraksta ietekme uz vidi SVN direktīvas izpratnē. Iesniedzējtiesa uzskata, ka šie instrumenti ir nelikumīgi un tāpēc, iespējams, tos nevarēja izmantot kā apstrīdētā lēmuma galveno pamatu, ja izrādītos, ka pirms to pieņemšanas bija jānovērtē ietekme uz vidi SVN direktīvas izpratnē.
- 22 Pamatlietas pusēm ir atšķirīgs viedoklis par jautājumu, vai SVN direktīva attiecas uz *VLAREM II* 5.20.6. apakšiedaļu un Apkārtrakstu. Neraugoties uz Tiesas precizējumiem tostarp spriedumā *D'Oultremont* (C-290/15), iesniedzējtiesa šaubās, vai uz minētajiem instrumentiem attiecas vides novērtējuma pienākums saskaņā ar SVN direktīvu.
- 23 No Savienības tiesībām iesniedzējtiesa secina, ka SVN direktīvas galvenais mērķis ir, lai plāniem un programmām, kam var būt būtiska ietekme uz vidi, to sagatavošanas laikā un pirms pieņemšanas tiktu novērtēta ietekme uz vidi. Turklāt iesniedzējtiesa secina, ka tāpat no judikatūras izriet, ka šīs direktīvas piemērošanas jomu nedrīkst interpretēt šauri, ja ir jānodrošina augsta līmeņa vides aizsardzība (LES 3. panta 3. punkts, Hartas 37. pants un LESD 191. panta 2. punkts), un ka nedrīkst sašaurināt SVN direktīvas praktisko iedarbību. Plaši ir jāinterpretē arī noteikumi, kuros definētas direktīvas piemērošanas jomas robežas. It īpaši iesniedzējtiesa atsaucas uz šiem Tiesas spriedumiem: C-671/16, *Inter-Environnement Bruxelles*; C-160/17, *Thybaut* u.c.; C-567/10, *Inter-Environnement Bruxelles* u.c.; C-290/15, *D'Oultremont* u.c., un C-473/14, *Dimos Kropias Attikis*.

Instrumenti, kuru saderība ar Savienības tiesībām ir prejudiciālo jautājumu priekšmets

- 24 *VLAREM II* 5.20.6. apakšiedaļas nosaukums ir “Iekārtas elektroenerģijas ražošanai, izmantojot vēja enerģiju”. Šajā apakšiedaļā secīgi ir noteikti vispārīgi formulēti standarti, kas attiecas uz ēnojumu, konkrētiem drošības aspektiem un troksni.
- 25 Apkārtraksta nosaukums ir “Pamatapsvērumi un robežnosacījumi vēja ģeneratoru uzstādīšanai”, un tas ir adresēts *Colleges van burgemeesters en schepenen* [Pašvaldību vadītāju un viņu vietnieku kolēģijai], *Provinciegouverneurs* [provinču gubernatoriem], *Leden van de bestendige (provinciale) deputaties* [pastāvīgo (provinču) komiteju biedriem] un ierēdņiem, kuri izskata atļauju pieteikumus. Apkārtrakstā ir ietvertas Flandrijas valdības politikas pamatnostādnes, un tā mērķis ir mazināt ietekmi uz dažādām jomām (tostarp dabu, ainavu, dzīvojamo vidi, vidi, ekonomiku, troksni, drošību, enerģijas atdevi utt.) un piedāvāt pietiekamas iespējas attīstīt vēja enerģiju uz sauszemes. Katrai attiecīgajai jomai

tiek formulēti standarti, turklāt – kā *VLAREM* standartu gadījumā – uzmanība tiek pievērsta tostarp troksnim, ēnojumam, drošībai un dabai.

- 26 Apkārtraksts ir balstīts uz tādiem pīlāriem kā ilgtspējīga telpiskā attīstība, ilgtspējīgs enerģijas patēriņš, vēja enerģijas priekšrocības salīdzinājumā ar citiem enerģijas avotiem un vēja enerģijas pievienotā vērtība ekonomikā. Galvenā uzmanība tiek veltīta decentralizētas apvienošanas vai kopu veidošanas telpiskajam principam: pēc iespējas apvienojot vēja ģeneratorus, ir jāgarantē vēl atlikušo brīvo platību saglabāšana ļoti urbanizētajā Flandrijā. Visbeidzot Apkārtrakstā ir raksturots, kādā nozīme ir tā dēvētajai vēja darba grupai, kuras uzdevums ir izvēlēties lielu vēja parku atrašanās vietas un piedāvāt tās *Minister van Ruimtelijke ordening* [Teritoriālās plānošanas ministram]. Turklāt darba grupa iesaistās kā konsultants konkrētu atļauju pieteikumu gadījumos kā šajā lietā.
- 27 Saistībā ar atbildēm uz prejudiciālajiem jautājumiem starpspriedumā detalizēti tiek paskaidrots lietā aplūkoto instrumentu juridiskais pamats un sekas.
- 28 *VLAREM II* tika pieņemts, īstenojot 1985. gada 28. jūnija Dekrētu, kam ir jānovērš nepieļaujams piesārņojums un riski saistībā ar konkrētām iekārtām un, ja nepieciešams, jānovērš kaitējums, ko iekārtas darbība vai saimnieciskā darbība ir nodarījusi videi. 1985. gada 28. jūnija Dekrētā tiek norādīts, ka nozares vides nosacījumi (kā *VLAREM II* 5.20.6. apakšiedaļa) attiecas uz konkrētiem klasificētu iekārtu un darbību tipiem vai kategorijām.
- 29 Apkārtraksta pamats ir politikas veidošanas pilnvaras un rīcības brīvība, kāda piemīt iestādēm, izsniedzot “vides atļauju”. Tās ietver vadlīnijas, ko iestāde pati iekļauj savā novērtējumā, lemjot par konkrētu atļaujas pieteikumu. Vienmēr, kad iestādei ir plaša rīcības brīvība (kas tā noteikti ir, novērtējot, vai pieteikums ir atbilstīgs labas teritoriālās plānošanas prasībām), tā var arī norādīt, kā tā izmantos šīs politikas veidošanas pilnvaras un rīcības brīvību.
- 30 Par minēto instrumentu sekām iesniedzējtiesa norāda, ka vispārīgiem un nozares nosacījumiem ir tieša iedarbība neatkarīgi no tā, vai ir izsniegta atļauja. Tie ierobežo par atļauju izsniegšanu kompetentās iestādes rīcības brīvību. Turklāt kompetentā iestāde var noteikt, ka iekārtas darbība ir atkarīga no īpašu vides nosacījumu ievērošanas, vai – kā šajā lietā – apgrūtināšos aspektus novērst ar labas teritoriālās plānošanas principu, pieņemot pilsētībūvniecības nosacījumus, kuros savukārt var būt atsaucē tostarp uz vispārīgiem un nozares nosacījumiem. Tad šie īpašie vides nosacījumi vai pilsētībūvniecības nosacījumi ir atļaujas vai pieteikuma apstiprinājuma nosacījums.
- 31 Izpildot *VLAREM II* vispārīgos un nozares nosacījumus, nerodas tiesības saņemt pilsētībūvniecības vai vides atļauju. Par atļauju izsniegšanu kompetentajai iestādei katrā ziņā ir jāpārbauda ne tikai *VLAREM II* noteikto nosacījumu ievērošana, bet arī, ņemot vērā visus konkrētos individuālā gadījuma apstākļus, jāizanalizē piesārņojums un riski cilvēkiem un videi un, pamatojoties uz šīs analīzes precīziem rezultātiem, jāizdara atbilstīgi secinājumi. Atļaujas, kas ir atbilstīgas

vispārīgiem un nozares nosacījumiem, nedrīkst būt pretrunā nekādām likumu, dekrētu vai rīkojumu normām. Atbilstoši valsts judikatūrai tāda rīkojuma kā *VLAREM II* standartu ievērošana pieteicējam nozīmē pienākumu sasniegt rezultātu, un individuālā gadījumā šie standarti var sniegt pietiekamas garantijas tam, ka no pilsētībūvniecības viedokļa netiks pieļauti vai tiks novērsti iespējamie piesārņojuma aspekti, kas ir ņemti vērā šajos standartos.

- 32 Apkārtrakstam nav rīkojuma rakstura, tāpēc tā noteikumu pārkāpums pats par sevi arī neizraisa apstrīdētā lēmuma prettiesiskumu. Tomēr tajā ir minēti pamatapsvērumi, ko var uzskatīt par izvērtēšanas pamatprincipiem teritoriālās plānošanas politikā attiecībā uz vēja ģeneratoriem (to uzstādīšanas atļaujām). Turklāt šis Apkārtraksts neietekmē pārbaudi, kas jāveic saskaņā ar attiecīgajām dekrētu un rīkojumu normām.
- 33 Netiek apstrīdēts, ka abos lietā aplūkotajos instrumentos ir ietvertas atšķirīgas normas, tostarp arī drošības pasākumi un atkarībā no plānošanas teritorijas definēti ēnojuma un trokšņa līmeņa standarti. Tāpat iesniedzējtiesas skatījumā nevar apstrīdēt, ka to mērķis ir “teritoriju teritoriālā plānošana un zemes izmantošana” Tiesas judikatūras (C-290/15, *D’Oultremont*) izpratnē. Ir arī zināms, ka tie katrā ziņā attiecas arī uz enerģētikas nozari un veicina SVN direktīvas II pielikumā minētos projektus.

Savienības tiesību normas, kas izraisījušas iesniedzējtiesas jautājumus

- 34 Iesniedzējtiesa norāda uz SVN direktīvas 4. apsvērumu, tās mērķi atbilstoši šīs direktīvas 1. pantam, kā arī uz dažādiem elementiem saistībā ar SVN direktīvas tapšanas vēsturi. Tiesību normas, kurām ir galvenā nozīme iesniedzējtiesas veiktajā izvērtējumā, ir minētās direktīvas 2. un 3. pants.
- 35 SVN direktīvas 2. panta a) punktā ir noteikts, ka “plān[us] un programmas” “sagatavo un/vai pieņem valsts, reģionālā vai vietējā līmenī, vai arī [...] [tos] pieņemšanai likumdošanas kārtībā parlamentā vai valdībā sagatavo iestāde, un [...] [tie ir] prasīti saskaņā ar normatīviem vai administratīviem aktiem” (iesniedzējtiesa uzstājīgi uzsver, ka tie ir kumulatīvi nosacījumi).
- 36 Saskaņā ar SVN direktīvas 3. panta 2. punkta a) apakšpunktu sistemātisku vides novērtējumu veic visiem plāniem un programmām, kas, pirmkārt, sagatavoti noteiktās jomās un kuros, otrkārt, noteikti pamatprincipi turpmākās attīstības saskaņošanai projektiem, kas uzskaitīti I un II pielikumā Direktīvai 85/337/EEK (spriedumi lietās C-671/16 un C-160/17). Citiem plāniem un programmām šāds novērtējums ir jāveic, ja tajos “noteikti pamatprincipi [projektu] turpmākās attīstības saskaņošanai” un tie “var būtiski ietekmēt vidi” (SVN direktīvas 3. panta 4. punkts).

Pirmais un otrais prejudiciālais jautājums: SVN direktīvas 2. panta a) punkts, jēdziens “plāns vai programma”

- 37 No Tiesas judikatūras izriet, ka “plāni un programmas” netiek nošķirti no “vispārīga regulējuma” un ka konkrēta regulējuma vispārīgā nozīme neliedz ietilpt šim regulējumam jēdzienā “plāni un programmas” (spriedumi, 2018. gada 7. jūnijs, C-671/16, *Inter-Environnement Bruxelles* u.c., un 2016. gada 27. oktobris, C-290/15, *D’Oultremont*).
- 38 Iesniedzējtiesa secina, ka pilnvaras sagatavot apkārtrakstu izriet no attiecīgās iestādes rīcības brīvības un politikas veidošanas brīvības. Kompetentajai iestādei netiek prasīts sagatavot “plānu” vai “programmu”, un šādai sagatavošanai nav paredzēta arī nekāda formāla procedūra. Apkārtrakstiem ir indikatīvs raksturs, jo, pienācīgi pamatojot, taisnīguma robežās no tiem var atkāpties. Tāpēc, kamēr šīs vadlīnijas netiek uzskatītas par tiesisko regulējumu, tās arī nevar apstrīdēt *Raad van State* [Valsts padomē] vai iesniedzējtiesā.
- 39 Turklāt iesniedzējtiesa secina, ka lietā aplūkoto instrumentu mērķis daļēji neattiecas uz pamatprincipu sagatavošanu atļauju izsniegšanai. Tomēr atbilstoši Tiesas judikatūrai, interpretējot jēdzienu “plāni un programmas”, ir jāņem vērā atsauce uz “pamatprincipiem turpmākās attīstības saskaņošanai” SVN direktīvas 3. panta izpratnē. Šī teikuma daļa Savienības likumdošanas procesā tika iekļauta tikai vēlāk (Priekšlikums Padomes direktīvai par noteiktu plānu un programmu ietekmes uz vidi novērtējumu, 1996. gada 4. decembris, COM/96/0511, galīgā redakcija).

Trešais līdz septītais prejudiciālais jautājums: SVN direktīvas 2. panta a) punkts un 3. pants, programmas, kas “prasīt[as]”

- 40 Iesniedzējtiesai rodas jautājums, vai šajā lietā runa ir par “plāniem vai programmām”, kas “prasīti”. Lai paskaidrotu attiecīgās šaubas, tiek norādīts uz Tiesas judikatūru, it īpaši spriedumu un secinājumiem iepriekš minētajā lietā C-671/16, kā arī secinājumiem apvienotajās lietās C-105/09 un C-110/09 (*Terre wallonne*). Tiek norādīts arī uz Apvienotās Karalistes tiesas spriedumu – *HS2 Action Alliance Ltd, R (on the application of) v The Secretary of State for Transport & Anor* ([2014] UKSC 3). No tiem acīmredzami izrietošā jēdziena “plāni un programmas” šaurā interpretācija nozīmē, ka šis jēdziens ietver tikai tiesību aktos prasītus instrumentus. Iesniedzējtiesa uzskata, ka tas var būt pretrunā direktīvu teleoloģiskai interpretācijai, uz ko Tiesa ir balstījusi citu spriedumu (C-275/09, *Brussels Hoofdstedelijk Gewest* u.c.).
- 41 Atšķirībā no atbildētāja viedokļa iesniedzējtiesa uzskata, ka 1985. gada 28. jūnija Dekrēts un 1995. gada 5. aprīļa Dekrēts neļauj secināt, ka nozares vides nosacījumu sagatavošana nav “paredzēta”. Citādi tas ir, sagatavojot apkārtrakstu, kura mērķis ir radīt juridisko noteiktību, kurā nav tiesību normu un kurš nav paredzēts. Šajā gadījumā runa ir par brīvu politisku lēmumu.

- 42 Par *VLAREM II* 5.20.6. apakšdaļu un tajā paredzētajiem nozares nosacījumiem iesniedzējtiesa secina, ka to sagatavošanas pienākums ir noteikts 1985. gada 28. jūnija Dekrētā, tomēr tie nav prasīti Savienības tiesību izpratnē (kaut arī tie ir paredzēti, tomēr tie nav obligāti jā sagatavo), skat. secinājumu lietā C-567/10, *Inter-Environnement Bruxelles* u.c., 14.-30. punktu). Nozares nosacījumi konkrēti “iekārtām elektroenerģijas ražošanai, izmantojot vēja enerģiju” nav obligāti jā sagatavo, un valdība būtu varējusi atteikties pieņemt šos noteikumus.
- 43 Tāpēc iesniedzējtiesa uzskata, ka šajā lietā gan nozares vides nosacījumi, gan Apkārtraksts ir “brīvprātīgi plāni”, kuri kopā ar pienākumu novērtēt ietekmi uz vidi var ietekmēt direktīvas mērķi (secinājumi lietā C-567/10). Nebija pienākuma sagatavot šos instrumentus kā novērtēšanas pamatprincipus saistībā ar atļauju izsniegšanu Tiesas judikatūras izpratnē, jo nozares vides nosacījumi ir spēkā arī autonomi kā vispārīgs regulējums.
- 44 Lai gan Apkārtraksts, kuram ir indikatīvs raksturs, un autonomi spēkā esošā *VLAREM II* 5.20.6. apakšdaļa ir jā uzskata par atļauju izsniegšanas jomā kompetentās iestādes noteikumiem, kam ir normatīvs spēks ierobežot šīs iestādes rīcības brīvību un tādējādi novērst nepieļaujamu piesārņojumu, tomēr šī rīcības brīvība nav ierobežota tādējādi, ka būtu atļauts nepieļaujams piesārņojums atļaujas līmenī. Šie instrumenti ir minimālā robeža, no kuras nedrīkst atkāpties, ja tas izraisītu nepieļaujamu piesārņojumu. Citiem vārdiem sakot, tie neietekmē to, ka nevar izsniegt atļauju, ja tas ir pretrunā labas teritoriālās plānošanas principam vai, vispārīgāk, ja atļaujas izsniegšana radītu nepieļaujamus riskus vai vides piesārņojumu. Par *VLAREM II* 5.20.6. apakšdaļu ir jā norāda, ka nozares vides nosacījumi ir autonomi tādējādi, ka tie nav jā nosaka kā atļaujas nosacījums, lai tie būtu izpildāmi.
- 45 Jautājums ir par to, vai iepriekš minētajiem instrumentiem ir normatīvs spēks un mērķis, lai tos varētu uzskatīt par plāniem vai programmām (secinājumi apvienotajās lietās C-105/09 un C-110/09). Abu instrumentu mērķis nav saistīts ar paredzēto projekta īstenošanas veidu, un šajos instrumentos ar saistošu spēku nav noteikts, kādā apjomā atbilstoši atļauju izsniegšanas pamatprincipiem var apstiprināt projektu. Atbilstoši Tiesas sniegtajai interpretācijai jēdziens “prasīti” attiecībā uz plāniem un programmām ir jā lasa kopā ar SVN direktīvas 3. panta daļu “pamatprincipi turpmākās attīstības saskaņošanai”. Atbilstoši šīs direktīvas tapšanas vēsturei, novērtējot jēdzienu “pamatprincipi”, nozīme ir mērķim (likumdevēja griba).
- 46 Jēdzienam “pamatprincipi” ir jāatspoguļo mērķis ņemt vērā ietekmi uz vidi, ko rada jebkāds lēmums ar prasībām projektu turpmākās attīstības saskaņošanai, jau saistībā ar šo lēmumu. Plānā vai programmā ir noteikti pamatprincipi, ja tas/tā ietekmē iespējami sekojošo projektu apstiprināšanu, it īpaši attiecībā uz vietas izvēli, darbības veidu, apjomu un darbības nosacījumiem vai resursu piešķiršanu (secinājumi apvienotajās lietās C-105/09 un C-110/09).

- 47 Iesniedzējtiesas skatījumā no judikatūras izriet, ka kritēriju un detalizētu darbību pieņemšana tādu projektu apstiprināšanai un īstenošanai, kuriem var būt būtiska ietekme uz vidi, ir uzskatāma par būtisku kopumu un tāpēc par plānu vai programmu, ja šī konkrētā projekta ietekme uz vidi izriet no attiecīgajiem kritērijiem un detalizētām darbībām. Turpretim, ja noteiktajiem kritērijiem un detalizētajām darbībām nevar būt būtiska ietekme uz vidi, nav konstatējams būtisks kopums un līdz ar to arī plāns vai programma.
- 48 Saistībā ar apsvērumiem par abu lietā aplūkoto instrumentu iedarbību un ar tiem noteiktajām minimālajām prasībām, kā arī ņemot vērā šos apsvērumus, rodas jautājums, vai šajā lietā atbilstošajām tiesību normām ir pietiekami būtiska nozīme un apjoms, lai varētu atzīt kritēriju un detalizētu darbību “būtisku kopumu” un runāt par pietiekami saskaņotu sistēmu un pietiekami pilnīgiem novērtējuma pamatprincipiem atļauju izsniegšanai. Citiem vārdiem sakot, vai šādu normu piemērojamība ir pietiekami būtiska, lai noteiktu attiecīgajā nozarē piemērojamos nosacījumus un ar šīm normām pieņemtos lēmumus it īpaši vides politikas jomā, un vai tās palīdz noteikt nosacījumus, ar kuriem turpmāk var apstiprināt konkrētus projektus par vēja ģeneratoru uzstādīšanu un darbību, un vai no to ievērošanas ir atkarīga atļaujas izsniegšana. Formulējot vēl citādāk: vai šajā lietā pēc analogijas ar spriedumu *D’Oultremont* runa ir par reglamentējošu rīkojumu ar tādiem dažādiem noteikumiem par vēja ģeneratoru uzstādīšanu, kuri ir jāievēro, izsniedzot atļaujas šādu iekārtu uzstādīšanai un darbībai, un vai normām ir pietiekami būtiska nozīme un apjoms, lai varētu runāt par instrumentiem, kam var būt būtiska ietekme uz vidi SVN direktīvas 3. panta 1. un 2. punkta izpratnē.
- 49 Ņemot vērā iepriekš minēto Tiesas judikatūru (C-105/09 un C-110/09, C-290/15, C-160/17, C-41/11, C-671/16, C-392/96), iesniedzējtiesai rodas jautājums, vai lietā aplūkotajiem instrumentiem var būt būtiska ietekme uz vidi. Atbilstoši minētajai judikatūrai šajā ziņā vajadzīgajā novērtējumā ir jāpārbauda tikai jautājums, vai, ņemot vērā objektīvos apstākļus, var izslēgt, ka attiecīgajam plānam vai programmai ir būtiska ietekme uz konkrēto teritoriju.
- 50 Šajā nozīmē ir arī jāuzdod jautājums, vai tāds rīkojums kā pamatlietā izraisa to, ka tiek grozīti juridiskie pamatprincipi, kas var būtiski ietekmēt vidi. Proti, nav skaidrs, vai šajā lietā aplūkotie instrumenti paver “iespēju, ka uz vidi var tikt izdarīta ietekme” (formulējums no secinājumiem lietā C-160/17), vai arī pastāv plāni, kas ir noteicoši projektiem, uz kuriem attiecas Direktīva 85/337/EEK. Ar lietā aplūkotajiem instrumentiem diezin vai var ietekmēt prasību, ka ir jānovērtē iespējama būtiska ietekme uz vidi.

Astotais un deviņtais prejudiciālais jautājums: iesniedzējtiesas iespējas ierobežot sekas, ko rada iespējama nesaderība ar SVN direktīvu

- 51 No sprieduma lietā C-379/15 (*Association France Nature Environnement*) izriet, ka Tiesa ir vēlējusies atzīt, ka valsts tiesai, izskatot katru individuālo gadījumu, izņēmuma kārtā ir pilnvaras reglamentēt ar Savienības tiesībām nesaderīgas valsts

tiesību normas atcelšanas vai atzīšanas par nelikumīgu sekas, piemēram, ierobežojot tās piemērošanas termiņu. Tas izriet no LES 3. panta 3. punkta un LESD 191. panta 1. un 2. punkta, kuros ir garantēta augsta līmeņa vides aizsardzība un vides aizsardzības uzlabošana. Tomēr šo izņēmumu pilnvaru izmantošanai Tiesa paredz dažus nosacījumus.

- 52 Iesniedzējtiesa norāda, ka *prima facie* abi lietā aplūkotie instrumenti veicina vēja ģeneratoru uzstādīšanu un ir cieši saistīti ar Savienības un Flandrijas noteikumiem par atjaunojamiem energoresursiem.
- 53 Saskaņā ar 2014. gada 4. aprīļa Dekrēta 36. panta 1. un 2. punktu iesniedzējtiesai ir tikai likumīgas tiesības pēc lietas dalībnieka iesnieguma vai savas iniciatīvas lemt, ka pilnīgi vai daļēji atcelta individuāla lēmuma tiesiskās sekas pilnībā vai daļēji tiek saglabātas vai pagaidām tiek saglabātas noteiktu laiku. Šādu pasākumu var veikt tikai ārkārtas apstākļos, kuri attaisno iejaukšanos likumības principā, pieņemot īpaši pamatotu lēmumu un pēc mutvārdu procesa, ievērojot sacīkstes principu. Šādā lēmumā var tikt ņemtas vērā trešo personu intereses.
- 54 Tātad iesniedzējtiesai nav tiesību pašai noteikt, ka tiek saglabāti prejudiciālajos jautājumos minētie instrumenti, kuri atkarībā no atbildēm uz prejudiciālajiem jautājumiem ir pieņemti (ne)pareizi. Turklāt Apkārtaksts sava ierobežotā normatīvā spēka dēļ nav tiesību akts, ko var apstrīdēt iesniedzējtiesā vai *Raad van State*. Iesniedzējtiesa nedrīkst noteikt, ka ir jāsaglabā lietā aplūkotie instrumenti, jo tai nav pilnvaru atcelt šos instrumentus, un nav iespējams izmantot tiesības tos saglabāt, ja šo instrumentu tiesiskums tiek pārbaudīts nejauši, pamatojoties uz iebildi.
- 55 Tomēr Flandrijas tiesībās ir paredzēta iespēja, ka tiesas, ņemot vērā tiesiskās drošības apsvērumus, neparedz nekādas sekas prettiesiskumam. Iesniedzējtiesai rodas jautājums, vai no Savienības tiesību viedokļa drīkst piemērot šīs tiesības saglabāt instrumentus, kā rezultātā arī tiesiskuma nejaušas pārbaudes gadījumā, kas citādi izraisītu normas nepiemērojamības konstatāciju, tā var pagaidām saglabāt plāna un/vai programmas sekas, ja 1) ir ievēroti spriedumā lietā C-379/15 minētie nosacījumi un pasākums skar Savienības tiesības, kā arī 2) ir ievēroti 2014. gada 4. aprīļa Dekrēta 36. panta 1. un 2. punktā paredzētie nosacījumi (izņemot atcelta lēmuma prasību), turklāt tiek garantēts saglabāšanas izņēmuma raksturs un tās termiņu var ierobežot līdz tādām, kādas noteikti nepieciešams prettiesiskuma novēršanai.
- 56 Šajā saistībā iesniedzējtiesa piebilst, ka vienkārša nepiemērojamības konstatācija, uz ko tai ir tiesības, pamatojoties uz iepriekš minēto nejaušu tiesiskuma pārbaudi (saskaņā ar Beļģijas konstitūcijas 159. pantu), *prima facie* izraisītu to, ka it īpaši vēja ģeneratoriem saskaņotie nozares vides nosacījumi beigtu pastāvēt. Turklāt šāds konstatējums varētu būt iespējams ne tikai saistībā ar strīdu par atļaujām, bet arī citā kontekstā, jo nozares vides nosacījumi ir juridiski saistoši minimālie standarti iekārtām un darbībām. Šo normu nepiemērojamības konstatācija arī apšaubītu visu to atļauju tiesiskumu, kas izsniegtas kopš 2012. gada 31. marta,

ciktāl to pamatā galvenokārt ir šie instrumenti. Uz šo atļauju prettiesiskumu varētu atsaukties arī civiltiesību jomā vai krimināltiesiskā vai administratīvā strīdā par tiesisko seku saglabāšanu. Tāpat tiktu ietekmēta attiecīgā tiesiskās drošības konstatācija attiecībā uz vēja ģeneratoru novērtējuma pamatprincipiem un tādējādi mērķis elektroenerģijas ražošanas no atjaunojamiem energoresursiem jomā.

- 57 Jauna valsts regulējuma pieņemšana un stāšanās spēkā *prima facie* arī nevarētu novērst negatīvo ietekmi uz vidi, kas izriet no nepiemērojamības konstatācijas, jo jaunu rīkojumu ar nozares standartiem attiecībā uz vēja ģeneratoriem principā nedrīkst ieviest ar atpakaļejošu spēku, apšaubot jau pastāvošo vēja ģeneratoru darbību.
- 58 Atbilstoši sākotnējam novērtējumam lietā aplūkoto instrumentu nepiemērojamības konstatācija izraisītu arī to, ka saistībā ar Savienības vides aizsardzības tiesību aktu īstenošanu tiktu radīts videi nelabvēlīgāks tiesiskā regulējuma trūkums. Šajā saistībā iesniedzējtiesa norāda, ka šie abi lietā aplūkoto instrumenti ir atbilstīgi Direktīvas 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu mērķiem un palīdz tos īstenot Flandrijā.
- 59 Nozares standartu un Apkārtraksta nepiemērojamības konstatācija varētu arī izraisīt lielu juridisko nenoteiktību par to, vai ir spēkā tostarp vides atļaujas attiecībā uz pašlaik strādājošiem vēja ģeneratoriem.
- 60 Turklāt iesniedzējtiesa secina, ka, lai gan ar dekrētu tai nav noteiktas tiesības pagaidām saglabāt lietā aplūkoto instrumentu tiesiskās sekas, tomēr projekta atļaujas atcelšanas gadījumā saskaņā ar 2014. gada 4. aprīļa Dekrēta 36. panta 1. un 2. punktu tai ir tiesības pagaidām saglabāt šīs atļaujas tiesiskās sekas. Kā norādīts iepriekš, šajā gadījumā ir jāievēro daži obligāti nosacījumi. Tāpēc iesniedzējtiesai rodas jautājums, vai tad, ja Tiesas atbilde uz astoto jautājumu būtu noliedzoša, pamatojoties uz Flandrijas tiesībās un Savienības tiesībās paredzētajiem nosacījumiem tiesisko seku pagaidu saglabāšanai, prettiesiskuma konstatācijas gadījumā pagaidām var saglabāt SVN direktīvas prasību pārkāpuma dēļ atcelta individuāla lēmuma tiesiskās sekas.
- 61 Saglabājot lietā aplūko instrumentu tiesiskās sekas, netiek apšaubīts individuālu projektu tiesiskums un reģiona likumdevējs iegūst obligāti vajadzīgo laiku jauna, ar SVN direktīvu saderīga regulējuma pieņemšanai. Savukārt individuāla projekta tiesisko seku pagaidu saglabāšana obligāti vajadzīgajā laikposmā, kuram ir jābūt reģiona likumdevēja rīcībā jauna, SVN direktīvai atbilstoša regulējuma pieņemšanai, ietekmē individuālā projekta tiesiskumu, attiecīgajam pieteicējam radot pienākumu pēc šā laikposma beigām iesniegt jaunu atļaujas pieteikumu. Turklāt tā rezultātā iesniedzējtiesa, izskatot strīdu par atļaujām, tiesiskā regulējuma trūkumu var novērst tikai *ad hoc*, proti, tikai attiecībā uz apstrīdēto lēmumu par atļauju.